

Міністерство освіти і науки України
Ministry of Education, Science of Ukraine

Херсонський державний університет
Kherson State University

ПІВДЕННИЙ АРХІВ
PIVDENNIY ARKHIV

(Збірник наукових праць. Філологічні науки)
(Collected papers on Philology)

Випуск — LXXII
Issue — LXXII
Том — II
Volume — II

Херсон — 2018
Kherson

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 7937, зареєстровано 29.09.2003.

Збірник наукових праць «Південний архів (філологічні науки)» є фаховим виданням на підставі Наказу МОН України № 1604 від 22.12.2016 року (додаток № 9)

Рекомендовано до друку вченою радою ХДУ (протокол № 9 від 26.02.2018 р.)

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Ільїнська Н.І. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури та культури імені проф. О. Мішукова Херсонського державного університету.

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:

Омельчук С.А. – доктор педагогічних наук, професор, проректор із наукової роботи Херсонського державного університету.

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР:

Клімчук О.В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри світової літератури та культури імені проф. О. Мішукова Херсонського державного університету.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Белехова Л.І. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету;

Бондарева О.Є. – доктор філологічних наук, професор, проректор з науково-методичної роботи та розвитку лідерства Київського національного університету імені Бориса Грінченка;

Заболотська О.О. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету;

Кормілов С.І. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри історії новітньої літератури та сучасного літературного процесу Московського державного університету імені М.В. Ломоносова;

Корнієнко О.О. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри російської та зарубіжної літератури Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

Силантьєва В.І. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри зарубіжної літератури Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;

Ройтер Т. – доктор філологічних наук, професор Інституту славистики Альпен-Адрия університету (Республіка Австрія);

Романова Н.В. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри німецької мови Херсонського державного університету;

Руденко Л.М. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри слов'янських мов та методик їх викладання Херсонського державного університету

Сакре Н. – кандидат філологічних наук, викладач університету Рене-2 (Французька Республіка);

Тропіна Н.П. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри російської мови та загального мовознавства Херсонського державного університету.

Офіційний сайт видання: www.pa.stateuniversity.ks.ua

Південний архів. Філологічні науки: Збірник наукових праць. Випуск LXXII. – В 2-х томах. – Херсон: ХДУ, 2018. – Т. II. – 142 с.
© ХДУ, 2018

Certificate on state registration of printed mass medium, series KV № 7937, registered on 29.09.2003.

Collection of Scientific Papers “Pivdenniy Arkhiv (philological sciences)” is a professional publication under the Order of the MES of Ukraine № 1604 on 22.12.2016 (Appendix № 9)

Recommended for publication by the academic council of Kherson State University (protocol № 9, February, 2018)

EDITOR DIRECTOR:

Ilyinska N.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of Department of World Literature and Culture named after Prof. O. Mishukov of the Kherson State University.

DEPUTY CHIEF EDITOR:

Omelchuk S.A. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice Rector of scientific work of the Kherson State University.

EXECUTIVE SECRETARY:

Klimchuk O.V. – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer at Department of World Literature and Culture named after Prof. O. Mishukov of the Kherson State University.

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Bieliekhova L.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor at Department of English Language and Methods of Teaching of the Kherson State University;

Bondareva O.Y. – Doctor in Philology, Professor, the pro-rector of Research and Methodic Activities and Leadership Development of Borys Grinchenko Kyiv National University;

Zabolotska O.O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Department of English Language and Methods of Teaching of the Kherson State University;

Kormilov S.I. – Doctor of Philological Sciences, Associate Professor, Professor at Department of History of Modern Literature and Contemporary Literary Process of the Lomonosov Moscow State University;

Korniienko O.O. – Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of Department of Russian and Foreign Literature of the National Pedagogical Dragomanov University;

Sylantieva V.I. – Doctor in Philology, Professor, the head of the Chair of Foreign Literature of Odessa National University named after I.I. Mechnikov;

Reuther T. – Doctor of Philological Sciences, Professor of the Institute of Slavonic Studies of the Alpen-Adria-Universität Klagenfurt (Republic of Austria);

Romanova N.V. – Doctor in Philology, Professor, Professor of the Chair of German Language of Kherson State University;

Rudenko L.M. – Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor at Department of Slavic Languages and Methods of Teaching of the Kherson State University;

Sacre N. – Candidate of Philological Sciences, Lecturer at Rennes 2 University (Republic of France);

Tropina N.P. – Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of Department of Russian Language and General Linguistics of the Kherson State University.

Official website of edition: www.pa.stateuniversity.ks.ua

Pivdenniy Arkhiv. Philology: Collected papers. Issue LXXII. – In 2 Volumes. – Kherson: Kherson State University, 2018. – V. II. – 142 p.
© KSU, 2018

ЗМІСТ

1. РОМАНСЬКІ, ГЕРМАНСЬКІ ТА СХІДНІ МОВИ

О. Багацька, В. Козлова. ЧАСО-ПРОСТОРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНИХ АМЕРИКАНСЬКИХ КАЗКАХ-ПЕРЕВЕРТНЯХ	10
О. Борисович. СТРУКТУРНО-КОМПОЗИЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ ТЕЛЕСЕРІАЛІВ В АНГЛОМОВНИХ ОНЛАЙН-МЕДІА	15
Г. Бруско. ЖАНРИ ФРАНКОМОВНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ	19
І. Грачова, О. Радудік. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ КВАНТИФІКАТОРІВ У СУЧАСНИХ ГРАМАТИЧНИХ СТУДІЯХ	22
І. Гречухіна, І. Сахно. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ЗМІН ТУРИСТИЧНИХ ВПОДОБАНЬ СУЧАСНИХ ЄВРОПЕЙЦІВ	26
І. Гуменюк. ПРОСОДИЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ СТАТИЧНИХ ТА ДИНАМІЧНИХ СІЛЬСЬКИХ ПЕЙЗАЖНИХ ОПИСІВ АНГЛОМОВНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ.....	31
О. Дейчаківська. СЕМАНТИЧНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДИКАТИВНИХ ПРИКМЕТНИКІВ	35
Х.-М. Жук. ОСОБЛИВОСТІ ПАРАДИГМАТИЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ СОМАТИЧНИХ ДІЄСЛІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	40
Т. Ковалевська. ПУНКТУАЦІЯ У КОРПУСІ ЗАСОБІВ ВІЗУАЛЬНО-ГРАФІЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ	45
С. Козак. РОЛЬ ФРЕЙМОВИХ СТРУКТУР У ВІДОБРАЖЕННІ ЗОВНІШНОСТІ ЛІТЕРАТУРНИХ ПЕРСОНАЖІВ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОМОВНОГО ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ)	49
Е. Куш. ДЕЙКТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕТНІЧНИХ УПЕРЕДЖЕНЬ В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ БРИТАНСЬКИХ І АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ	53
Ю. Лисанець. МЕТАФОРИЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ <i>БІЛЬ</i> В АНГЛОМОВНОМУ МЕДИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	57
О. Пежинська. СЕМАНТИЧНА ВАРІАТИВНІСТЬ ТОПОНІМІЧНИХ ФОРМАНТІВ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ).....	60
Л. Коккіна, Г. Романко. ПРАГМАТИКА ФУНКЦІОНУВАННЯ КОЛОРАТИВНОЇ ЛЕКСИКИ У СУЧАСНОМУ ФРАНКОМОВНОМУ РЕКЛАМНОМУ ДИСКУРСІ	64
N. Rhoton. PRAGMATIC STUDY OF HUMOR IN THE ENGLISH TEXT	69
Р. Рядська. СИНКРЕТИЗМ ПЕРФОРМАТИВНИХ ВИСЛОВЛЕНЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	73
О. Семенова. АКТУАЛІЗАЦІЯ ФРАНКОМОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ	78
В. Ставцева. ЛІТЕРАТУРНІ АЛЮЗІЇ АНГЛОМОВНОГО МЕДІАДИСКУРСУ США ТА СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	81
Т. Удилова. УПОТРЕБЛЕНИЕ ДЕТЕРМИНАТИВОВ С АНТРОПОНИМАМИ В СОСТАВЕ КОМПАРАТИВНЫХ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ.....	85

D. Tchystiak. RÉCEPTION DU SYSTÈME CONCEPTUEL D'EMILE VERHAEREN DANS LA PHILOLOGIE UKRAINIENNE	89
--	----

2. ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

М. Альошина. ДІАЛЕКТИ ЯК ВИРАЗНИКИ ДОМІНАНТ ІДІОСТИЛЮ У РОМАНІ МАРКА ТВЕНА «ПРИГОДИ ГЕКЛЬБЕРРІ ФІННА».....	94
Н. Валуєва. СПОСОБИ УТВОРЕННЯ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ НЕОЛОГІЗМІВ ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ МОВОЮ ПЕРЕКЛАДУ	98
Н. Кузьменко. СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНІВ ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТІВ ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ	102
А. Кульченко (Міщенко), С. Баранова, О. Бровкіна. ПЕРЕКЛАД ЕМОЦІЙНО-ЗАБАРВЛЕНОЇ ЛЕКСИКИ В ПАРЕНТАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ	106
Ю. Плетенецька. ДИСКУРСИВНІ ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО У КІНОКОМЕДІЯХ «ДІМ ВЕЛИКОЇ МАТУСІ» І «ДОКТОР ДУЛІТЛ».....	109
А. Советна, О. Лісун. СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС У РОБОТІ ПЕРЕКЛАДАЧА	113
З. Чепурна. ФУНКЦІОНУВАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З АГІОНІМАМИ ТА ХРОНОНІМАМИ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ.....	117
Т. Шмігер. ЕМОЦІЇ ЯК СУСПІЛЬНА ПРАКТИКА ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД.....	120

2. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

І. Зозуля, М. Мошноріз. НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ УСНОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ	126
О. Осадча. ФОНОВІ ЗНАННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ	130
О. Плетена. СТРУКТУРНІ ПАРАМЕТРИ КОНСПІРОЛОГІЧНОГО ДИСКУРСУ У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ.....	133
Т. Смушак. КОНЦЕПТ САМОТНОСТІ Й ВІДЧУЖЕННЯ В ЛІТЕРАТУРНОМУ ТВОРІ: СПЕЦИФІКА ТРАКТУВАННЯ.....	137

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри
германської філології
Сумського державного
педагогічного університету
імені А.С.Макаренка

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри
германської філології
Сумського державного
педагогічного університету
імені А.С.Макаренка

ЧАСО-ПРОСТОРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНИХ АМЕРИКАНСЬКИХ КАЗКАХ-ПЕРЕВЕРТНЯХ

Звернення лінгвістики до цілісного тексту як об'єкта дослідження разом зі становленням когнітивної лінгвістики як окремого напрямку лінгвістичних досліджень з антропоцентричною спрямованістю зумовили необхідність вивчення концептуального змісту тексту, художнього зокрема. Кожен художній твір утілює в собі індивідуально-авторський спосіб сприйняття і організації навколишньої дійсності, тобто приватний варіант концептуалізації світу. У цій системі уявлень автора про світ, поряд із універсальними загальнолюдськими поняттями, існують унікальні, часом парадоксальні, що є характерним для сучасної англійської літературної казки. Авторська позиція втілюється в тексті літературного твору за допомогою різномірних художніх засобів. Доцільність детального аналізу сучасних американських авторських казок, зокрема казок-перевертнів, які, будучи на піку популярності у читачів не лише англійських країн, але й усього світу, ще не піддавалися пильному вивченню лінгвістів; визначення їхньої цінності порівняно з багатим фольклорним надбанням минулого крізь призму авторської ідіосинкразії й зумовлює актуальність запропонованої лінгвістичної розвідки.

У своїй роботі ми спираємось на результати досліджень учених-лінгвістів та літературознавців, які займалися зазначеними та дотичними проблемами: М.М. Бахтіна [1; 2], В.Я. Проппа [8; 9], Д.М. Павкіна [7], К.П. Єсиповича [4], П. Садовські [11], Дж.Р.Р. Толкіна [13] та інших. Завданням статті є визначення лінгвокогнітивних та лінгвокультурологічних особливостей часо-просторової побудови сучасних американських казок-перевертнів.

Сучасна казка формується під впливом постмодернізму, а отже, вона усвідомлює і свою форму, і зміст, але бере від постмодернізму відчуття свободи і розкритості. Через вплетення в постмодерністський дискурс міфів або їх фрагментів у творах по-новому реалізуються моделі світосприйняття, що сприяє виникненню додаткових відтінків смислу твору та розширенню діапазону його інтерпретації [3, с. 152].

Відмовлення постмодернізму від усіх відомих систем пояснення світу, серед яких міфологія та релігія, зумовлює так зване пародіювання як одну з визначальних рис постмодерністських прозових творів. Тлумачення дійсності, яке було єдиною можливістю для міфологічної свідомості, в літературі постмодернізму є об'єктом пародій. Деяке спотворення первинного тексту відповідає ігровому підходу авторів-постмодерністів до тлумачення дійсності шляхом іронії та вигадки. У творах постмодернізму створюється новий світ, що складається з цитат, ремінісценцій та алюзій, спостерігається постійна орієнтація на «чуже слово», яка стосується як сюжету, так і композиції, стилю [6, с. 368].

Яскравим прикладом постмодерних казок є казки-перевертні. За основу їх автори беруть сюжети або мотиви класичних дитячих або народних казок, але наповнюють їх більш сучасними смислами. Авторі казок-перевертнів постійно посилаються на різні літературні твори, застосовуючи принцип інтертекстуальності. Так, у казці *Becoming Charise* Кейт Коджа вчитель головної героїні, щоб підбадьорити дівчинку, нагадує їй історію про бридке каченя, доля якого ніби відзеркалює долю самої Чаріз: *“You know the story of ugly duckling? ... he never was a duckling ... He was going to become a swan. No matter where he went, no matter what he did – it was in his genes, Charise, you understand what I’m saying?”* У цій же казці кумиром Чаріз є Ейнштейн, на якого вона хоче бути схожою: *“She had read everything she could find about Albert Einstein: how he had decided, at age twelve, to solve the riddle of the ‘huge world’ all around him ... Charise thought he might be a kind of saint, a saint of knowing ...”*

Порівнюючи такі казки із багатим фольклорним надбанням минулого, погоджуємося із думкою Дж.Р.Р. Толкіна, який засуджує ту точку зору, що дві історії, засновані на одному й тому ж фольклорному мотиві або ж являють собою загалом схожу комбінацію подібних мотивів, – це одна й та сама історія. Адже саме колорит, атмосфера, окремі деталі, що не піддаються класифікації, а головне, загальний смисл, що сповнює життям кістяк сюжету – ось що насправді важливо. Він вважає, що переінакшені казки набагато цікавіші, адже завдяки їм можна спробувати зрозуміти, що вони таке, чим для нас стали і яких цінних якостей набули завдяки «затяжним алхімічним процесам часу» [13, с. 337].

Простір разом із часом є одним із найважливіших елементів у побудові художньої моделі світу. Художній час і художній простір – найважливіші характеристики художнього образу, що організують композицію твору й забезпечують його сприйняття як цілісної і самобутньої художньої дійсності [10, с. 772]. Такий взаємозв'язок часових і просторових відносин у художньому творі називають хронотопом [2, с. 141].

Хронотоп розглядають як формально-змістову категорію, що набуває сюжетоутворюючої функції й має емоційно-ціннісне забарвлення [1]. Крім того, за М.М. Бахтіним, художньо-сміслові моменти не піддаються просторово-часовим визначенням, але водночас будь-яке долучення до сфери смислів відбувається лише через ворта хронотопів. Жанр і жанрові різновиди визначаються саме хронотопом, унаслідок чого певний хронотоп закріпився за тим або іншим мовним жанром і продовжував існувати в ньому, навіть якщо втрачав своє реалістично продуктивне й адекватне значення [1].

У художньому світі просторові і часові компоненти зливаються в осмислене і прикметне ціле. Час згущується, ущільнюється, стає художньо зримим. Простір інтенсифікується, втягується в рух часу, сюжету, історії. Художній простір характеризується речовим наповненням, він предметний й антропоцентричний [14, с. 234]. Прикмети часу розкриваються в просторі, і простір осмислюється і вимірюється часом. Простір розкриває час, але сам він стає осмисленим та вимірним тільки завдяки часу.

З огляду на те, що внутрішньому світові казки властивий малий опір матеріального середовища [5, с. 74–83], в ній наявні винятково сприятливі умови для розвитку дій, які відбуваються легше, ніж в якомусь іншому жанрі фольклору. Серед них виділяють безмежність простору, який одночасно тісно пов'язаний із дією і не стосується реального простору, та неспіввідносність часу казки з реальним часом [12, с. 184].

Час казки – це явно умовне минуле, вигаданий час (і простір) небувальщини, чим казка відрізняється від міфу. Якщо міфологічна розповідь закінчується для оповідача співвіднесенням подій із реальним, справжньою побудовою світу або його майбутньою долею, то казка часто завершується іронічною кінцівкою, яка руйнує ілюзію (“... and if they didn't live happy for ever after, that's nothing to do with you or me”) і підкреслює, що з часу казки немає реального виходу в час її сказання [10, с. 774].

Звертаючись до текстів сучасних американських казок-перевертнів, доходимо висновку, що, на відміну від фольклорних казок, їхні нащадки-сучасники тяжіють до конкретики місця та часу, переважно сучасного (77% казок). Це виражається або безпосередньо через називання міста, країни, місцевості чи будівлі (*Upper West Side of New York City, Cape Cod, San Francisco, the Metropolitan Museum of Art, Rockefeller Centre, Central Park, Ballarat, Gold Country of California, Jackson*), або ж через непрямі мовні маркери-специфікатори місця дії та епохи. Такими маркерами можуть слугувати номінації будь-яких артефактів та понять, які асоціюються з певним конкретним місцем або часом. Наприклад, у казці *Cinder Elephant* Джейн Йолен назви спортивних ігор *football, baseball, tennis* наштовхують на думку, що дія відбувається в сучасному для читача світі. У казці *Ali Baba and the Forty Aliens* Джанін Веб назви тварин (*kangaroos, koalas*), характерних саме для Австралії вказують на місце дії. Лексема *mullock* («порожня горна порода») є діалектичною й характерною для австралійської та новозеландської англійської мови [16]. На те, що дія у цій казці відбувається саме в сучасності, вказують лексеми: *cola cans, robots, Doc Martens* (бренд взуття), *interview on TV, trendy bikes, skateboards*. Казка *Swans* Келлі Лінк оповідає про події, які сприймаються як такі, що відбуваються в ХХІ або ж наприкінці ХХ століття, про що здогадуємося завдяки таким етнокультурним номінаціям: “*The True Confessions of Charlotte Doyle*” (історичний роман американського автора, опублікований у 1990 р.); *Star Wars, X-Wing Fighters, Death Stars* (епічна фантастична сага «Зоряні війни», яка включає 6 фільмів); *Elvis* (співак).

Казковий художній простір сучасних американських казок-перевертнів, хоч і є фантастичним, черпає деталі з реальної дійсності. А вони, у свою чергу, здатні передавати національно-історичний колорит пейзажу, світу артефактів та людських характерів. Іноді ж часо-просторові характеристики є невід'ємною частиною сюжету сучасних американських казок-перевертнів. Так, у казці *The Months of Manhattan* Делі Шерман топонім (*Manhattan*) у заголовку вказує на те, що Нью-Йорк є епіцентром подій. Це місто персоніфікується й стає поряд із піднятими проблемами, височіє над ними і стає їхньою невід'ємною складовою частиною. Поза цим локусом казка певним чином була б позбавлена свого впливу на читача, адже утворюється враження, що написана вона саме для цього міста й пасує лише йому. Можна стверджувати, що одним із завдань цієї казки є виховання любові до міста й зневажання недоліків, властивих йому.

Окрім номінацій конкретних місць та речей на особливості часо-простору вказують алюзії на культурні й соціальні реалії, як це відбувається у казці *Cinder Elephant* Джейн Йолен, яка розгортається навколо проблеми еталонів краси. Так, загальноприйнятим стандартом є стрункість, що повністю відповідає сучасним тенденціям у сфері краси. У казці послідовниками культу струнності є мачуха та її дочки, що висміюють зведену сестру за її надмірну, на їх думку, вагу: “*Cinder Elephant, this is all you will get for your dinner. Dieting will do you a world of good, and you will thank me for it later*”. Аналогічно, в казці *Hansel's Eyes* Гарта Нікса крім наявності таких лексичних одиниць, що вказують на сучасний перебіг подій, як *Sony PlayStation, supermarket, cell phone*, йдеться про актуальні проблеми сучасності – ігрову залежність та чорну трансплантацію. Головний персонаж на ім'я Гансель потрапляє під чари відьми, спокусившись на комп'ютерну гру: “*Hansel ignored her, as if she had ceased to exist. He swigged from the can and started playing a game. Gretel ran over and tugged at his arm, but his eyes never left the screen*”. Відьма погрожує Гансель розібрати їх на органи для трансплантації, зазначаючи, що ті, хто платять за ці органи, ніколи не цікавляться їхнім походженням: “*The path that ends in the end of Gretel. Pulled apart for your heart, and lungs and liver and kidneys. Transplant organs are so in demand, particularly for sick little children with very rich parents! Strange, they never ask me where the organs come from*”.

Особливістю сучасних американських казок-перевертнів є те, що вони часто імплікують теперішній час розвитку подій, не вказуючи на конкретне реально існуюче місце дії. Так, зачин уже згадуваної казки *Cinder Elephant* Джейн Йолен є абсолютно класичним: “*There was once a lovely big girl who lived with her father in a large house near the king’s park*”. Проте при її розгортанні виникає відчуття, що події відбуваються сьогодні. Водночас деякі казки містять зачин, що вказує на конкретний час дії, такий, що мав би віддалити читача, віднести його в давнину. Так, події у казці *A Wolf at the Door* Таніти Лі розгортаються в льодовиковий період: “*It was summer during the Ice Age*”. Але віднесення в минуле не відбувається, здається, що потрапив у майбутнє. Такий ефект виникає завдяки використанню авторкою таких лексем, як *camera, music center, Walkman*.

Характерною рисою сучасних американських казок-перевертнів є абсолютна різноманітність зачинів та кінцівок. Трапляються і клішовані варіанти, але здебільшого зачини та кінцівки є оригінальними творіннями авторів. Час у казці більше не сприймається як вигаданий чи давноминулий. Більшість сучасних казок-перевертнів створюють ефект співприсутності, коли читач відчуває себе або свідком подій, або співрозмовником того, хто безпосередньо брав у них участь, навіть у випадках, коли казка експліцитно ніяк не корелює з сучасністю, не містить жодних маркерів часу або реально наявного місця. Так, у казці *Mrs. Big: “Jack and the Beanstalk” Retold* Майкла Кеднама велетка оповідає про події минулого, однак горе від втрати її чоловіка гнітить її й досі, тобто в теперішньому: “<...> *my husband lay like a hill, a mountain shaped like a man, stretched out with his last glance bright with love for me<...> Even then I spied the creature I wanted, <...> the single cause of all my grief*”. Кінцівки сучасних казок характеризуються орієнтацією на майбутнє та певною недосказаністю, що змушує читача будувати здогадки та уявляти подальший хід дій. У казці *The Twelve Dancing Princesses* Патриції А. МакКіліп попри невизначеність місця й часу дії (“*One day long ago in a faraway country ...*”) головний персонаж наприкінці, отримавши королівство, має обрати дружину, про його вибір не повідомляється, лише робиться натяк на те, що йому подобається найстарша з сестер: “*He lifted his eyes, looked at Aster, for comfort, and for friendship. She smiled a little, through her tears, and he saw that she agreed with him: There were worse things that could be than what he had: a kingdom and a choice of flowers from A to M.*” Отже, у такому разі також спостерігається певна майбутність завершення історії. Така ситуація відбувається і наприкінці казки *Swans* Келлі Лінк, де героїня, зрозумівши, як зняти чари з людей, уявляє, як вона це зробить: “*I think I’m going to finish the quilt that my mother and I started<...> It’s a blue quilt, a crazy quilt<...> I’m going to patch in white birds with wide white wings<...> When I finish, I’m going to roll it up, and then throw it over all the swans I can find. I’m going to turn them back into people. This quilt is going to be as beautiful sky. It’s going to be as soft as feathers. It’s going to be just like magic*”. Таким чином, вирішення проблеми переноситься у майбутнє, завдяки чому виникає враження, що події казки відбуваються у цей момент.

Описані вище зміни в сучасних казках пояснюються тим, що, окрім географічного простору (залежить від певних історичних умов, зазвичай представлений у вигляді конкретного місця, обжитого середовища: міського, сільського чи природного), соціального простору (близький для людини, освоєний нею, бо в ньому протікає майже все її свідоме життя, відбуваються події, що мають соціально-громадський характер) та фантастичного або чарівного простору (динамічний, необмежено великий, наповнений нереальними, як із наукової, так і з буденної точки зору, істотами і подіями, чужий для людини), що притаманні класичним казкам, з’являється психологічний простір, який вирізняється замкненістю, зануреністю у внутрішній світ суб’єкта. У психологічному просторі ракурс зображуваних подій змінюється залежно від світосприйняття героя, точка зору якого може бути як строго фіксованою, статичною, так і рухомою, динамічною [14, с. 246].

Оскільки художній простір нерозривно пов’язаний із духовним часом, то зі змінами у першому неодмінно настають зміни у другому і навпаки. У зв’язку з тим, що у психологічному просторі характер зображуваних подій може бути будь-яким через суб’єктивне світосприйняття персонажа, аналогічно час може сприйматися по-різному. У сучасних американських казках-перевертнях персонажі схильні до раптових спогадів, забігань наперед чи відступів, казки сповнені ретроспекціями та проспекціями. Спостерігаються випадки стиснення простору шляхом пришвидшення часу та розширення простору при уповільненні часу, художніми засобами якого є детальні описи. Дуже важливою віхою сучасних американських казок-перевертнів є звернення до пам’яті персонажа як внутрішнього простору для розгортання подій. Дискретний, ретроспективний хід сюжетного часу мотивується не авторською ініціативою, а психологією пригадування. У зв’язку з відкриттям композиційних можливостей «пригадування» нерідко змінюється споконвічне співвідношення за важливістю між рухомими і «прикріпленими до місця» персонажами: якщо раніше провідні герої були, як правило, мобільні, а статисти зливалися з побутовим фоном у нерухоме ціле, то тепер порівняно нерухомим часто виявляється герой, що пригадує, при цьому він може належати до центральних персонажів і обов’язково наділений власною суб’єктною сферою, правом на демонстрацію свого внутрішнього світу. Така позиція дає змогу стиснути власний час дії до кількох днів чи годин, між тим як на екран пригадування можуть проектуватися час і простір значної частини життя [10, с. 778].

У досліджуваному матеріалі приклади уповільнення часу й розширення простору спостерігаємо в казці *A Wolf at the Door* Таніти Лі. Головна героїня Глазіна їде на канікули до моря, у творі подається детальний опис цього місця з урахуванням особливостей епохи (льодовиковий період), за допомогою чого вдається досягти ефекту розтягнення географічного простору: “*It was a summer during the Ice Age, so Glasina wasn’t at school. She spent her holidays with her father and mother in a large house by the sea, whose water in summer unfroze and turned into liquid, although the shore was still deep in snow. The sea and the sky were blue in summer, and the ice cliffs behind the house shone and sparkled. The tall trees in the snowfields put out leaves like glass, which tinkled. They had changed over the centuries of the Ice Age in order to survive, and their trunks were like thick sticks of hard, green sugar. Lions lived*

along the shore near the house, and they had had to change, too. The lions had developed long, heavy, grayish fur, and huge orange manes (to show they were still fierce), which from the front made them look like chrysanthemums”.

Розширення психологічного простору у казці *Swans* Келлі Лінк відбувається завдяки пригадуванню. Головна героїня, розповідаючи про те, як мачуха зачарувала її братів, відволікається, згадуючи моменти зі свого життя, які відкривають справжні, більш глибокі переживання дівчинки, пов’язані зі смертю матері: “*Yesterday my stepmother pointed her pinkie finger at my brothers and turned them all into swans. They were being too noisy. I’m never too noisy. I don’t talk at all. This year I was failing choir. I opened my mouth to sing, and nothing came out. I hadn’t being able to say a word since my mother died. In my other classes, it was okay <...> Mostly if I just nodded, it was okay <...> Last year I had a lot of friends. This year I didn’t have any. What happened in between? My mother died. I stopped talking. No more friends. Really, I’ve been too busy to have friends, I suppose*”.

Стиснення простору шляхом пришвидшення часу відбувається в казці *The Months of Manhattan* Делії Шерман, коли головна героїня Ліз, шукаючи в музеї потрібну залу, відчуває, як швидко біжить відведена їй для цієї справи година: “*By the time Liz found a guard who wasn’t busy with someone else, ten minutes of her hour were gone. Then she turned left instead of right in the Medieval Treasury and got lost, and asked another guard and got lost again. Precious minutes ticked away as she walked through rooms of paintings and statues*”.

Варто зазначити, що для класичних казок більш характерним є звуження простору шляхом пришвидшення часу. У сучасних американських казках-перевертнях це явище залишається, але більш частим прийомом є розширення простору шляхом уповільнення часу, наскільки це є можливим для малої прози казкового жанру.

Хронотоп сучасних американських казок-перевертнів тяжіє до сучасності та конкретики місця, що безпосередньо номінується або імплікується непрямыми маркерами-специфікаторами місця дії та епохи. Такими маркерами зазвичай є будь-які номінації артефактів та понять, які набувають функцій уточнюючих художніх деталей. Фантастичний художній простір сучасних американських казок-перевертнів сповнений деталями з реальної дійсності, які здатні передавати національно-історичний колорит пейзажу, світу артефактів та людських характерів. Окрім конкретних місць та речей на визначення особливостей часо-простору впливають культурні й соціальні реалії. Більшість сучасних американських казок-перевертнів створюють ефект співприсутності, коли читач відчуває себе або свідком подій, або співрозмовником того, хто безпосередньо брав у них участь, навіть у разі, коли казка експліцитно ніяк не корелює із сучасністю, не містить жодних вказівок на час або реально існуюче місце. Описані вище зміни в сучасних казках пояснюються тим, що, окрім географічного, соціального та фантастичного або чарівного простору, що притаманні класичним казкам, з’являється психологічний простір, який вирізняється замкненістю, зануреністю у внутрішній світ суб’єкта. Час і усі види простору у досліджуваних казках-перевертнях набувають здатності розтягуватися та звужуватися: персонажі схильні до раптових спогадів, забігань наперед чи відступів, казки сповнені ретроспекціями та проспекціями; спостерігаються випадки стиснення простору шляхом пришвидшення часу та розширення простору при уповільненні часу, художніми засобами якого є детальні описи. Усі зазначені часо-просторові особливості зумовлені змінами в самому образі персонажа, який відкриває нову для жанру казки грань – психологічну глибину.

З огляду на це перспективним убачаємо дослідження трансформацій образу персонажа в сучасних англійських казках-перевертнях в аспекті їх конфліктосфер та динамічності відображення різнорівневними мовними засобами.

Література:

1. Бахтин М.М. Формы времени и хронотопа в романе. Очерки по исторической поэтике. Вопросы литературы и эстетики. М.: Худ. лит., 1975. С. 234–407. URL: <http://philologos.narod.ru/bakhtin/hronotop/hronmain.html>.
2. Бахтин М.М. Время и пространство в романе. Вопросы литературы. 1974. № 3. С. 133–179.
3. Бока О.В. Комунікативно-когнітивна спрямованість казкового дискурсу. Вісник СумДУ. 2006. № 3(87). С. 151–156.
4. Єсипович К.П. Образ «чарівного» у французькій народній казці (лінгвокогнітивний аспект): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.05 «Романські мови». Київ, 2006. 20 с.
5. Лихачев Д.С. Внутренний мир художественного произведения. Вопросы литературы. 1968. № 8. С. 74–87.
6. Назаренко О. Сучасна авторська казка як приклад постмодерністського дискурсу. Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. Випуск 81 (3). С. 367–370.
7. Павкин Д.М. Образ волшебной страны в романах Дж.Р.Р. Толкиена: лингвокогнитивный анализ: дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04 «Германские языки». Киев, 2002. 20 с. URL: http://www.kulichki.com/tolkien/archiv/manuscr/pav_oref.shtml.
8. Пропп В. Исторические корни волшебной сказки. Л.: Изд-во ЛГУ, 1986. 364 с.
9. Пропп В. Морфология волшебной сказки. М.: Лабиринт, 2006. 128 с.
10. Роднянская И.Б. Художественное время и художественное пространство. Краткая литературная энциклопедия: в 9 т. М.: Сов. энцикл., 1962-1978. Т. 9: Аббасзадэ-Яхутль. 1978. Стб. 772–780. URL: <http://feb-web.ru/feb/kle/Kle-abc/ke9/ke9-7721.htm>.
11. Sadowski P. Psychological Configurations and Literary Characters: a Systems View. Journal of Literary Semantics. 2000. Volume 29. № 2. P. 105–122.
12. Смердова Т.Н. Сказка в концептуальном пространстве детства. Вестник Тюменского государственного университета. 2012. № 1. С. 181–185.

13. Толкин Дж. Сказки волшебной страны. М.: АСТ: АСТ МОСКВА, 2010. 413 с.
14. Топоров В.М. Пространство и текст. Текст: семантика и структура. М., 1983. С. 227–284.
15. Oxford Dictionaries Online. Oxford University Press, 2013. URL: <http://oxforddictionaries.com/>.

Ілюстративний матеріал

1. A Wolf at the Door and Other Retold Fairy Tales / edited by Datlow E., Windling T. New York: Aladdin Paperbacks, 2000. 166 p.

Анотація

**О. БАГАЦЬКА, В. КОЗЛОВА. ЧАСО-ПРОСТОРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ
В СУЧАСНИХ АМЕРИКАНСЬКИХ КАЗКАХ-ПЕРЕВЕРТНЯХ**

У статті досліджуються лінгвокогнітивні та лінгвокультурологічні особливості часо-просторової побудови сучасних американських казок-перевертнів. Основна увага зосереджена на порівнянні класичних казок та сучасних американських казок-перевертнів в аспекті їхнього часо-просторового розгортання.

Ключові слова: постмодернізм, сучасні американські казки-перевертні, хронотоп.

Анотация

**Е. БАГАЦКАЯ, В. КОЗЛОВА. ВРЕМЕННЫЕ И ПРОСТРАНСТВЕННЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ
В СОВРЕМЕННЫХ АМЕРИКАНСКИХ СКАЗКАХ-ПЕРЕВЕРТЫШАХ**

В статье исследуются лингвокогнитивные и лингвокультурологические особенности временного и пространственного построения современных американских сказок-перевертышей. Особое внимание уделено сравнению классических сказок и современных американских сказок-перевертышей в аспекте их временного и пространственного разворачивания.

Ключевые слова: постмодернизм, современные американские сказки-перевертыши, хронотоп.

Summary

**O. BAGATSKA, V. KOZLOVA. THE TEMPORAL AND SPATIAL TRANSFORMATIONS
IN MODERN AMERICAN RETOLD FAIRY TALES**

The article deals with linguo-cognitive and linguo-culturological peculiarities of temporal and spatial built-up of modern American retold stories. Special attention is focused on the comparison of classical fairy-tales and modern American retold stories in the aspect of their temporal and spatial unfolding.

Key words: postmodernism, modern American retold stories, chronotope.